

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської мови

Дипломна робота

магістра

з теми **«ХУДОЖНЯ РЕЦЕПЦІЯ БІБЛІЇ В НОВІТНІЙ
АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ»**

Виконала: студентка 2 курсу групи Ang1-
M19z спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))

ЧЕРНИШ ЛЮДМИЛА ЗІНОВІВНА

Керівник:

Кеба О.В., доктор філологічних наук,
професор

Рецензент:

Абрамович С.Д., доктор філологічних
наук, професор

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Християнство і його роль у формуванні національної літературної традиції США.....	8
Висновки до розділу.....	13
Розділ 2. Біблійні мотиви у творчості Ф. О'Коннор.....	14
2.1. Есхатологічні візії персонажів письменниці.....	14
2.2. Фігура пророка в оповіданнях Ф. О'Коннор.....	21
Висновки до розділу.....	34
Розділ 3. Біблійно-євангельська парадигма романів В. Фолкнера.....	35
3.1. Ремінісценції Старого і Нового заповіту в романі "Світло в серпні".....	35
3.2. Роман "Притча" як художнє втілення долі хриstopодібної людини в сучасному світі.....	45
Висновки до розділу.....	
Розділ 4. Художня трансформація християнської міфології у творчості Е. Гемінгвея.....	52
4.1. Релігія в житті Гемінгвея.....	52
4.2. Мотив молитви.....	54
4.3. Мотиви світла і темряви в контексті життя і смерті.....	57
Висновки до розділу.....	65
Висновки.....	66
Список використаних джерел	

ВСТУП

В історії людства є небагато книг, які за своєю значущістю могли б зрівнятися з Біблією. Про вплив Книги Книг на загальнолюдську культуру упродовж століть можна говорити нескінченно. Початок нового століття й тисячоліття змушує нас більш пильно вдивитися в підсумки століття ХХ-го, зокрема й під кутом зору біблійних цінностей. Це було трагічне століття двох великих воєн і незліченної кількості кривавих військових конфліктів, століття створення й розвінчання культів окремих осіб, століття зброї масового враження. У двадцятому столітті відбувалося загальне ослаблення регулятивної функції церкви й релігійної моралі. Сьогодні очевидно, що релігія відіграє помітну роль у житті суспільства й що вона переживає при цьому глибокі незворотні зміни. На становище релігії в сучасному суспільстві вирішальний вплив здійснюють дві головні сили сучасності – наука й політика. Їхня еволюція веде до неоднозначних для релігії наслідків: руйнуючи традиційні установки, вони часом і відкривають для неї нові можливості. Якою при цьому є функція етичного й естетичного освоєння біблійних цінностей, – у тому числі, за допомогою літератури, – нам ще тільки доведеться усвідомити. Цим зумовлюється **актуальність теми** магістерської роботи.

Особливу роль Біблія відіграла у становленні американської літератури. Понад двісті років тому, відразу після американської революції, коли американці з гордістю усвідомили себе новими націями, коли в Європі відбувалося становлення романтизму, вже існувала американська писемність, але ще не було американської літератури. Було лише велике бажання створити її, виразити в ній дух незалежності й демократії – національний американський дух.

Дев'ятнадцяте століття – час росту американської національної самосвідомості. Бурхливо розвивається історична наука, публікуються

матеріали з історії американської Війни за незалежність, готується 25-томник біографій знаменитих американців. Між 1888 і 1890 роками Е.К. Стедман і Е.М. Хатчінсон завершили видання 11-томної «Бібліотеки американської літератури», що охоплювала твори з колоніальних часів і до сучасних авторів. Робота була проведена велика й всебічна, але з неї випливало, що самі Стедман і Хатчінсон сприймали американську літературу, виражаючись словами Лонгфелло, «гілкою британської літератури».

На початку книги «Світ власноручної зборки: американські письменники-модерністи» (1975) (A Homemade World: The American Modernist Writers) американський літературний критик Х'ю Кеннер зводить воедино дві різнопланові події ХХ століття – перший політ братів Райт в 1903 році, що став свідченням наростаючої технічної могутності Америки, і друга подія – літературна праця, розпочата в наступному році, коли ірландець Джеймс Джойс в «Портреті митця замолоду» (закінчений в 1914 році) зобразив Стівена Дедала, «який кидається в небеса незвіданих мистецтв на своїх уявлених крилах, пориваючи з будинком, сім'єю, католицькою вірою й своїм ірландськими корінням» [Цит. за: 82, р. IX]. І якщо хтось із дослідників літератури вважає модернізм явищем космополітичним, то на думку Кеннера, модернізм знайшов свою щасливу гавань саме в Америці. Зв'язавши технологічну досконалість цієї країни й інтернаціональний характер модернізму, Кеннер вбачає в цьому появу нового, надзвичайно продуктивного союзу. Він пише про те, що брати Райт дозволили здійснитися зльоту модерністської уяви; «злетівши, вона приземлилася на землі Америки».

Однак аж до першої світової війни сумніву щодо самостійної цінності американської літератури тривали. «Сьогодення виглядає незначним, і американські письменники дрейфують на цих хвилях, оскільки минуле, що залишилося в пам'яті людей, не має ніякої цінності», – ремствував у 1918 році критик Ван Вік Брукс. «Але хіба це єдино можливе минуле? Якщо нам

настільки необхідно інше минуле, хіба не можна віднайти його, а якщо треба, то навіть видумати?» [Цит. за: 82, с.ХІІІ] «Конструювання» минулого американської літератури стало значним проектом двадцятих років. Саме тоді американська література пережила розквіт і заявила про себе на увесь світ.

У тридцяті роки відновленню підлягало в основному соціально-економічне минуле американської літератури. У сорокові, під час війни, мова зайшла про американські ідеали. У книгах таких критиків, як Ф.О. Маттіссен «Американський Ренесанс» (1941) і А. Кацин «На рідних землях» (1942) активно декларується думка, що існує спільна американська традиція, що дісталася в спадщину й сформувала художню уяву американців. У п'ятдесяті роки, коли американці усе впевненіше заговорили про себе як про провідну світову державу, з'явилися роботи Г. Неша «Незаймані землі» (1950), Ч. Фідельсона «Символізм і американська література» (1953), Р.Б. Льюїса «Американський Адам» (1955), Р. Чейса «Американський роман і його традиція» (1957) та ін.

Звернення до теми «Художня рецепція Біблії в новітній американській літературі» зумовлене і тією обставиною, що це питання порівняно мало вивчене у вітчизняній критиці й літературознавстві. Більшість дослідників, які цікавляться ідейним діалогом Біблії й американської літератури ХХ ст., звертають першочергову увагу на проблемно-тематичні аспекти цього питання. Насиченість біблійною проблематикою різних за жанровою специфікою творів почасти заслоняла більш глибинні й стійкі структурні моменти його художнього бачення.

Спеціальне вивчення художніх аспектів включення біблійного шару в художню тканину творів американської літератури ХХ ст. залишається актуальним завданням вітчизняної науки. В Україні на сьогодні опублікована лише одна монографія, присвячена цьому питанню, – Михед Т.В. "Пуританська традиція і література американського ренесансу: 1830-1860"

[37], на основі якої авторкою захищено і докторську дисертацію. Статті інших авторів, що особливо активно з'являються останнім часом і створюють необхідний ґрунт для дискусій, досліджують окремі аспекти цієї теми й не дають уявлення про цілісне вирішення питання. Дана робота також не претендує на повноту аналізу означеної проблеми. Безпосереднім її завданням є порівняльно-аналітичний аналіз образотворчих засобів, що організують біблійний шар й сюжетно-образну систему низки найбільш репрезентативних в даному аспекті авторів американської літератури ХХ ст. – Фланнері О'Коннор, Вільяма Фолкнера і Ернеста Гемінґвея.

Мета магістерської роботи полягає в тому, щоб, по-перше, осмислити особливості рецепції Біблії в новітній американській літературі у системі художніх констант, що становлять основу американської літератури ХХ ст.; по-друге, шляхом аналізу сюжетно-композиційних та образно-стильових особливостей розкрити їх глибинний концептуальний рівень, показати зумовленість ідейно-образної системи письменників біблійним інтертекстом. Із цього випливає низка окремих, тісно взаємопов'язаних між собою завдань:

- виявити біблійні включення в художній світ аналізованих творів у формі старозавітних і євангельських ремінісценцій, символів, алюзій;
- описати типологію мотивів, сюжетів, композиційних прийомів і деяких інших структурних елементів творів;
- проаналізувати їх функції і формально-змістове наповнення.

При цьому ми виходимо із твердження, що Біблія і християнський міф є визначальною архетипно-інтертекстуальною складовою досліджуваних творів, зумовлюючи їх особливості як у сфері змісту, так і в області форми.

Відзначимо також, що відбір авторів для аналізу здійснювався аж ніяк не за принципом їхньої релігійності й тим менше за принципом особистих етноконфесіональних преференцій того чи іншого автора. Ми виходили з того безперечного факту, що в ХХ столітті, як і в попередні епохи, творче

звертання до біблійної спадщини зовсім не обов'язково означало, що автор є релігійною людиною. Прикладом тому може служити недавній роман Дена Брауна «Код да Вінчі» і його екранізація. У цьому детективі, який вже став своєрідним неофіційним путівником по християнству, автор пропонує, як відомо, досить неканонічний погляд на християнське Писання й долю Ісуса Христа. Скандальні подробиці, серйозний тон автора й небувала рекламна кампанія зробили роман невід'ємним фактом масової культури.

Як би то не було, Біблія за всіх часів була для багатьох віруючих, невіруючих чи шукаючих віру авторів, для представників різних християнських конфесій спільним джерелом неминущої вікової мудрості, великою скарбницею філософії й поетичної краси, і це робить їхню творчість однаково привабливою для нашого дослідження.

Структуру роботи вибудовано відповідно до заявлених мети і завдань. Загальний текст дослідження складається зі Вступу, чотирьох розділів, Висновків і Списку використаних джерел (92 позиції). Загальний обсяг роботи – 76 сторінок, основного тексту – 69 сторінок.

ВИСНОВКИ

Проведений у магістерській роботі аналіз особливостей художньої рецепції Біблії в новітній американській літературі уможлиблює такі висновки.

Від початку заселення Америки європейськими колоністами Біблія відігравала колосальну роль у формуванні нової національно-культурної ментальності і нової літератури. Упродовж XVIII – XIX ст. в американській літературі сформувалася потужна традиція орієнтації на Біблію як невичерпне джерело сюжетів та образів і взірць морально-етичних ідеалів та життєвих цінностей.

Ця традиція знаходить продовження і в літературі новітньої доби. У творчості таких авторів, як Фланері О'Коннор, Вільям Фолкнер, Шервуд Андерсон, Лінкольн Стеффенс, Зора Харстон, Ернест Гемінгвей і багато інших, біблійні сюжети сповнені величі, вони є визначальними для творчості більшості авторів і для художньої концепції окремих літературних творів. Біблія постає своєрідним інтертекстом, за допомогою якого можна осмислювати те, що відбувається у світі, в тому числі сьогоденному. При цьому світогляд авторів може відрізнятись самим радикальним чином. Так, католичка Фланері О'Коннор уважала, що саме здорова католицька догматика здатна допомогти сьогодні людям побачити цілісну картину того, що відбувається у світі, однією з головних проблем якого є втрата сенсу життя. Твори авторів, що відкрито заявляють про свою релігійність, прочитуються через призму вчення Церкви і несуть у собі специфічне художнє переломлення церковних догматів. Інші ж автори, наприклад, Ернест Гемінгвей, не вважали релігію рушійною силою своєї творчості, хоча й визнавали вплив біблійних текстів на їх художню свідомість. Деякі письменники, подібно до Вільяма Фолкнера, віддавали належне Біблії як

універсальній міфології, що акумулювала колосальний досвід людської історії і моралі.

У творах всіх розглянутих нами американських письменників ХХ ст. (Фланнері О'Коннор, Вільям Фолкнер, Ернест Гемінгвей) біблійні сюжети, мотиви, образи займають істотно важливе місце, проявляючись на різних рівнях змісту і форми.

Творчість Фланнері О'Коннор просякнута біблійними ремінісценціями і алюзіями, а окремі її твори є безпосереднім вираженням церковно-релігійних догматів і постулатів (мотив гріха і спокути в оповідання "Судний день"; мотив милосердя і прощення як Божественної благодаті в оповіданні "Гіпсовий негр", мотив хрещення й одкровення в оповіданнях "Лісова картина", "Ріка" та ін.). Сюжети майже всіх творів О'Коннор обіймаються проблематикою "духовної битви", часто з акцентованими відсилання до різних біблійних текстів. В оповіданні "Коло у вогні", сюжетною основою якого є саме мотив духовної битви, ключову роль відіграє біблійна алюзія на книгу Данила, центральний образ якої – отроки у вогні. Якщо в книзі Данила юнаки відмовляються поклонитися ідоліві, то в оповіданні О'Коннор хлопчики повстають проти жадібності місіс Коуп, вираженої у власницькому ставленні до "утвору Божого" – лісу, і в оманливій гордині, викликаній її пуританською "трудовою" етикою.

Функції біблійного інтертексту у творах письменниці є змістовними й різноманітними. В основному вони носять етичний характер. Фланнері О'Коннор стурбована звичними слабкостями людей, які вони схильні або не зауважувати, або зводити у чесноту. Біблійні ремінісценції допомагають рельєфніше представити внутрішній світ персонажів. Саме наявність другого, «божественного» плану в оповіданнях О'Коннор дозволяє говорити про неявний, але постійно присутній оптимізм, що відкривається тільки з набуттям людиною віри.

Вільям Фолкнер у романах «Світло в серпні» і «Притча» використовує біблійно-євангельські мотиви для виконання різних письменницьких завдань, зокрема для того, щоб деміфологізувати подвиг Христа, показати гуманістичну складову хресної смерті й пов'язаної з нею символіки добровільної відмови від життя заради блага інших. Сюжет страждань Христових стає основою оповідальної канви роману «Притча» і допомагає авторові вплинути на читача задля осуду расових забобонів у романі «Світло в серпні». У романах Фолкнера помітну роль відіграє біблійна символіка крові й мотив жертвопринесення. За допомогою притчовості і символіки Фолкнер доносить до читача дуже важливу для нього істину. В центральних образах романів "Світло в серпні" і "Притча" автор розробляє два різних варіанти долі христоподібної людини в сучасному світі. Якщо в образі Джо Крісмаса втілюється ідея самотності такої людини, неприйняття її світом, то образ капрала виражає ідею, згідно з якою воля до перемоги добра здатна творити чудеса.

Образ Джо Крісмаса з роману "Світло в серпні" є очевидною паралеллю до Ісуса Христа. У момент появи героя у Джефферсоні йому виповнюється, як і Христу в Євангеліях, 33 роки. Ім'я героя очевидно вказує на основну подію християнського священного календаря – Різдво. Водночас у долі Крісмаса мотив богонародження іронічно переосмислюється.

У романі "Притча" "відродження" тіла капрала, його перенос у могилу невідомого солдата означає символічну перемогу справи, якій присвятив себе безіменний капрал. Правда, нехай навіть тимчасово переможена, рано чи пізно тріумфує. Фолкнер вірить у це й передає свою незаперечну віру читачам.

Щодо творчості Гемінгвея висновуємо неоднозначність авторської позиції до біблійних і релігійних цінностей. Ставлення письменника до релігії впродовж усього життя було неоднозначним, хоча він постійно

підкреслював важливу роль релігії у своєму становленні. Твори Гемінгвея багаті на релігійну і біблійну символіку. Особливо часто вона пов'язана з мотивами молитви, сутності людського буття, життя і смерті (роман "Фієста", "По кому подзвін", повість «Старий і море»). За допомогою цих мотивів автор утілює своє бачення світу і людини в ньому, формуючи героїко-трагічну концепцію особистості.

Таким чином, роль Біблії у становленні й розвитку новітньої американської літератури важко переоцінити. Різні аспекти функціонування у ній біблійного інтертексту потребують подальшого системного дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анастасьев Н. Контрапункт (Судьба гуманизма в литературе XX века) // Вопросы литературы. – 1991. – №5. – С.84-116.
2. Анастасьев Н. Творчество Эрнеста Хемингуэя. – М.: Просвещение, 1981. – 112 с.
3. Андерсон Ш. Избранное. – М.: Худож. лит-ра, 1983. – 456 с.
4. Белов С. Война и мир Эрнеста Хемингуэя // Хемингуэй Э. Избранное. – М.: АСТ-Пресс, 1999. – С.5-43.
5. Бёрджесс Э. Радости нового брака // Хемингуэй Э. Райский сад. – М.: Худож. лит-ра, 1991. – С.188-190.
6. Березина В., Демидова И. Рассказы Ш. Андерсона и Ф. О'Коннор // Вопросы романо-германской филологии. – Ташкент, 1979. – С.46-61.
7. Бродский И. Соч.: В 7 тт. – СПб: Алетейя, 1998 - 2001.
8. Бэдлер М. Д. Беседа с А.Е. Хотчнером: о Хемингуэе и о себе // США-Канада: Экономика. Политика. Культура . – М., 2000. – № 5. – С.14-17.
9. Вебер М. Протестантизм и капитализм // Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии / Сост. В.И. Гараджа, Е.Д. Руткевич. – М.: «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1996. – С.584-641.
10. Воскобойников В. Человек и война // Литературная учеба. – 2001. – №5. – С.149-156.
11. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. Олександра Галича. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2005. – 480 с.
12. Гиленсон Б.А. Эрнест Хемингуэй. – М.: Просвещение, 1991. – 96 с.
13. Грибанов Б. Гнев и сострадание Фолкнера // Фолкнер У. Свет в августе. Особняк. – М.: Худож. лит-ра, 1975. – С.3-18.

14. Грибанов Б. Хемингуэй. – М.: Художественная литература, 1998. – 612 с.
15. Два письма Хемингуэя И. Кашкину // Вопросы литературы. – 1962. – №10. – С.254-258.
16. Денисова Т. І знов про Хемінгуея // Радянське літературознавство. – 1989. – №7. – С. 44-47.
17. Денисова Т. Н. Роман і проблеми його композиції. – К.: Наукова думка, 1968. – 220с.
18. Денисова Т. Н. Роман і романісти США ХХ століття. – К.: Дніпро, 1990. – 363 с.
19. Денисова Т. Н. Экзистенциализм и современный американский роман. – К.: Наукова думка, 1985. – 246 с.
20. Денисова Т. Секрет "айсберга": О художественных особенностях прозы Э. Хемингуэя // Литературная учеба. – 1980. – № 5. – С. 202-207.
21. Днепров В.Д. Идеи времени и формы времени. – Л.: Советский писатель, 1980. – 600 с.
22. Днепров В.Д. Черты романа ХХ века. – Л.: Сов. писатель, 1965. – 548 с.
23. Достоевский Ф. Полн.собр. соч. В 30 т. Т. 14. – Л.: Худож. лит-ра, 1978.
24. Доценко Р. Хемінгуей – якого маємо і не маємо // Вітчизна. – 1971. – №6. – С. 157-164.
25. Зарубежная литература ХХ века / Л. Г. Андреев, А. В. Карельский, Н. С. Павлова и др.; Под ред. Л. Г. Андреева. 2-е изд., испр. и доп. — М. : Высш. шк, Изд. центр «Академия», 2000. — 559 с.
26. Засурский Я.Н. Подтекст Эрнеста Хемингуэя // Хемингуэй Э. Сочинения. – М.: изд-во "Прагма", 2000. – С.665-683.
27. Засурский Я.Н. Поздний Хемингуэй // Хемингуэй Э. Райский сад: Роман; Опасное лето: Повесть. – М.: Худож. лит-ра, 1988. – С.5-19.
28. Затонский Д.В. В наше время: Книга о зарубежных литературах ХХ века. – М.: Советский писатель, 1979. – 440 с.

- 29.Затонский Д.В. Искусство романа и XX век. – М.: Худ. лит-ра, 1973. – 536 с.
- 30.Затонський Д. Від респекту до підтексту // Зарубіжна література. – 1998. – Число 5 (98). – С.3.
- 31.Затонський Д.В. Ернест Хемінгуей – письменник і людина // Вікно у світ. – 1999. – №6. – С.18-38.
- 32.Зверев А. Американский роман 20-30-х годов. – М.: Художественная литература, 1982. – 256 с.
- 33.Зверев А.М. Дворец на острие иглы: Из художественного опыта XX века. – М.: Советский писатель, 1989. – 416 с.
- 34.Кашкин И. Эрнест Хемингуэй. – М.: Худож. лит., 1976. – 269 с.
- 35.Ламберт К. Теории американского регионализма и представления о самобытности американского Юга //Диалог. Вестник Русско-американского христианского института. – 2004. – Выпуск 1. – С. 53-71.
- 36.Лидский Ю. Творчество Эрнеста Хемингуэя. – К.: Наукова думка, 1978. – 408 с.
- 37.Михед Т.В. Пуританська традиція і література американського ренесансу: 1830-1860. – К.: Знання України, 2006. – 344 с.
- 38.Никитин В.В. О повести «Старик и море» Э. Хемингуэя // Вестн. Моск. ун-та. Сер.9. Филология. – 1969. – №1. – С.42-52.
- 39.Новий Заповіт і Книга Псалмів. Із грецької мови на українську наново перекладений під ред. Івана Огієнка. Ювілейне видання з нагоди тисячоліття християнства в Україні. – Гедеон. – 461 с.
- 40.Нюстрем Э. Библейский словарь. – Торонто, 1979. – 836 с.
- 41.О'Коннор Ф. На вершине все тропы сходятся. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – 288 с.
- 42.О'Коннор Ф. Хорошего человека найти нелегко. – СПб. Азбука-классика, 2005. – 288 с.

43. О'Коннор Ф. Храм Духа Святого. – М.: Текст, 2003. – 221 с.
44. О'Коннор Ф. Царство Небесное силою берётся. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – 256 с.
45. Петрушкин А. И. В поисках идеала и героя: Творчество Э. Хемингуэя 20-30-х гг. – Саратов: изд-во Саратов. гос. ун-та, 1986. – 256 с.
46. Писатели США о литературе. Том 1. – М.: Прогресс, 1982. – 294 с.
47. Писатели США о литературе. Том 2. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
48. Погостил В. Вместо предисловия // Хемингуэй Э. Райский сад. – М.: Современная опера, 1991. – С.3-12.
49. Пригодій С.М., Зіневич В.В., Матасова Ю.Р., Яковенко І.В. Архетипна критика американської літератури. – Сімферополь: Кримський архів, 2008. – 256 с.
50. Савуренок А. К. Романы У. Фолкнера 1920–1930-х годов. — Л.: изд-во Ленингр. ун-та, 1979. – 142с.
51. Уолтер А. Традиция и мечта. Критический обзор английской и американской прозы с 20-х годов до сегодняшнего дня / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1970. – 424 с.
52. Финкельштейн И.М. Хемингуэй-романист. – Горький, 1974. – 357 с.
53. Фолкнер У. Притча. – М.: Остожье, 1997. – 600 с.
54. Фолкнер У. Свет в августе. Особняк. – М.: Худож. лит-ра, 1975. – 684 с.
55. Хемингуэй Э. По ком звонит колокол: Роман / Пер. с англ. Е. Калашниковой, Н. Волжиной. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – 358 с.
56. Хемингуэй Э. Райский сад. – М.: Современная опера, 1991. – 192 с.
57. Хемингуэй Э. Речь при получении Нобелевской премии // Писатели США о литературе / Ред. А. Николукин: В 2-х т. – М.: Прогресс, 1982. – Т.2. – С.93.
58. Хемингуэй Э. О жизни и искусстве. Мысли и афоризмы // Дон. – 1964. – №7. – С.178-180.
59. Хемінгуей Ернест. Твори. В 4 т. – К.: Дніпро, 1979-1981.

- 60.Еліаде, Мірча. Священне і мирське; Міфи, сновидіння і містерії; Мефістофель і андрогін; Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання / Пер. з нім., фр., англ. Г.Кьорян, В. Сахно. – К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. – 591с.
- 61.Anderson S. Letters of Sherwood Anderson. Little Brown and Company. Boston, 1953. – 222 p.
- 62.Beegel S.F. Hemingway's craft of omission: Four manuscript examples. – Ann Arbor; L.: UMI research press, 1988. – XI, 124 p.
- 63.Bercovitch S. Puritan Origins of the American Self. – New Haven, 1975. – VIII, 320 p.
- 64.Blotner J. Selected Letters of William Faulkner. – New York, 1977. – 556 p.
- 65.Brooks C. William Faulkner: toward Yoknapatawpha and beyond. – New Haven and London, 1978. – XI, 284 p.
- 66.Bruggemann W. The Prophetic Imagination. – Philadelphia: Fortress, 1978. – XII, 124 p.
- 67.Budick E. American Israelites: Literalism and Typology in the American Imagination // Ed. by Hirsh D.H., Aschkenasy N. Biblical Patterns in modern Literature. – California: Scholars Press, 1984. – P. 256-274.
- 68.Dillstone F. The Novelist and the Passion Story. – New York, 1960. – 288 p.
- 69.Donald M. The American novel in the twentieth century. – Newton Abbot etc.: David a. Chartes; New York: Barnes a. Noble, 1978. – 215 p.
- 70.Ernest Hemingway. A collection of criticism. Ed. by A.Waldhorn. – N.Y., MacGraw, 1973. – X, 149 p.
- 71.Faulkner W. Light in August. New York: Modern Library, 1950. — 452p.
- 72.Feidelson Ch. Symbolism and American literature. – Chicago, 1960. XXI, 524 p.
- 73.Hemingway Ernest. For whom the bell tolls. – М.: Прорпсс, 1981. – 560 с.
- 74.Hlavsa V.V. The Mirror, the Lamp, and the Bed: Faulkner and the Modernists // American Literature. Vol. 57. – N.Y., 1985. – P.23-43.

75. Jullane I. Hemingway's religious experience. – NY, Washington, Hollywood, Vantage Press, 1964. – XII, 144 p.
76. Kazin A. On native grounds. – New York, 1942. – XIV, 232 p.
77. Kilcourse G. Flannery O'Connor's Religious Imagination. – New York, 2001. – IX, 212 p.
78. Levin H. Observations on the Style of Ernest Hemingway // Hemingway E. A Collection of Critical Essays, 1952. – P.124-153.
79. Paulson S. Flannery O'Connor: A Study of the Short Fiction. – Boston, 1988. – 211 p.
80. Reynolds M. Hemingway's First War. The Making of a "Farewell to Arms". – Princeton: Princeton Univ. Press, 1976. – VIII, 197 p.
81. Rovit E., Brenner G. Ernest Hemingway. – Rev. ed. Boston: Twayne, 1986. – 214 p.
82. Ruland R., Bradbury M. From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature. – New York, 1991. – XVII, 480 p.
83. Sanderson S. Hemingway. — London: Faber & Faber, 1961. – 124 p.
84. Sicher E. Hard Times in Paradise: an example of an inverted Biblical Pattern // Ed. by Hirsh D.H., Aschkenasy N. Biblical Patterns in modern Literature. California, 1984. – P. 112-134.
85. Stanzel F. Narrative Situations in the Novel. – Bloomington: London: Indiana Univ. Press, 1971. – 319 p.
86. Tillich P. Systematic Theology. I vol. – Chicago, 1950. – 480 p.
87. Watts E.S. Ernest Hemingway and the arts. – Chicago, Univ. of Illinois press, 1971. – XVI, 243 p.
88. Weber R. Hemingway's art of non-fiction. – Basingstoke; L: Macmillan, 1990. – VIII, 182 p.
89. William Faulkner: Three decades of criticism. / Ed. with an introduction and bibliography by Frederick J. Hoffman and Olga W. Vickery. – Michigan State University Press, 1960. – 275 p.

90. Williams W. The tragic art of Ernest Hemingway. — Baton Rouge; London: Louisiana state univ. press., 1981. — 140 p.
91. Wood R. Flannery O'Konnor and the Christ-Haunted South. — Michigan / Cambridge. — 2004. — VIII, 360 p.
92. Wright M. Moses in America: The Cultural Uses of Biblical Narrative. New York, 2003. — XV, 348 p.